

Pradžia>Jūsų teisės>Pagrindinės teisės>Verslas ir žmogaus teisės

Verslas ir žmogaus teisės

Verslo veikla, kuri gali neigiamai paveikti žmogaus teises pasaulyje, ir ES atsakas į tai.

Verslas yra ekonomikos variklis, nes kuriant darbo vietas ir tiekiant prekes bei teikiant paslaugas skatinamas ekonominis ir socialinis vystymasis. Tačiau jis gali daryti ir neigiamą poveikį žmogaus teisėms, pavyzdžiui, aplinkos, darbo ir visuomeninio gyvenimo srityse.

Įmonės (savo veiksmais ar neveikimu arba per savo tiekimo grandines) gali daryti neigiamą poveikį įvairioms tarptautiniu mastu pripažintoms žmogaus teisėms, pavyzdžiui:

- pilietinėms ir politinėms teisėms
- ekonominėms ir kultūrinėms teisėms
- lygybei ir nediskriminavimui
- vaiko teisėms
- žodžio laisvei
- duomenų apsaugai
- teisei į teisingą bylos nagrinėjimą
- aplinkosaugos teisėms ir tvarumui
- darbuotojų teisėms
- teisėms į sveikatos priežiūrą
- virtotojų apsaugos teisėms

Siekdamos užtikrinti teigiamą verslo poveikį ir užkirsti kelią neigiamam, Jungtinės Tautos (JT), Tarptautinė darbo organizacija (TDO) ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) suformulavo, ko visame pasaulyje turėtų būti tikimasi iš atsakingo verslo.

Priimta keletas dokumentų.

2011 m. **JT verslo ir žmogaus teisių pagrindiniai principai** yra pirmieji pasauliniu mastu suderinti standartai, kuriais siekiama mažinti verslo veiklos keliamą riziką žmogaus teisėms ir ją šalinti.

1976 m. priimtose ir **2011 m. atnaujintose** EBPO gairėse yra žmogaus teisių skyrius, suderintas su JT pagrindiniais principais.

2017 m. buvo atnaujinta **TDO trišalė deklaracija** dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika – į ją įtraukti nauji darbo standartai, taip pat nuorodos į JT pagrindinius principus ir Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.

Be to, **2016 m.** Europos Taryba priėmė **rekomendaciją dėl verslo ir žmogaus teisių**, kurioje visų pirma kalbama apie galimybes pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis, ypač pabrėžiant, kad darbuotojams, vaikams, čiabuviams ir žmogaus teisių gynėjams reikalinga papildoma apsauga.

Kalbant apie galimybę apginti savo teises, pagal JT pagrindinius principus šalys turėtų imtis tinkamų veiksmų, kad nuo įmonių piktnaudžiavimo nukentėjusiems asmenims būtų užtikrintos galimybės pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis. Tai galima pasiekti teisinėmis, administracinėmis, teisėkūros ir kitomis tinkamomis priemonėmis. Be to, pagal JT pagrindinius principus įmonės, kurios dėl savo veiklos žmogaus teisėms padarė neigiamą poveikį arba prie jo prisidėjo, turėtų imtis taisomųjų veiksmų.

ES atsakas

Šiuo požiūriu svarbios kelios **Europos pagrindinių teisių chartijos** nuostatos, pavyzdžiui, dėl:

- vergijos ir priverčiamojo darbo uždraudimo (5 straipsnis)
- laisvės užsiimti verslu (16 straipsnis)
- nediskriminavimo (21 straipsnis)
- vaiko teisių (24 straipsnis)
- tinkamų ir teisingų darbo sąlygų (31 straipsnis)
- vaikų darbo uždraudimo (32 straipsnis)
- sveikatos priežiūros (35 straipsnis)
- aplinkos apsaugos (37 straipsnis)
- virtotojų apsaugos (38 straipsnis)
- teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (47 straipsnis)

ES, reaguodama į neigiamą verslo veiklos poveikį žmogaus teisėms, ėmėsi šių veiksmų:

ES, priėmė ES strategiją, kurioje pabrėžiamas įsipareigojimas įgyvendinti JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus

2015 m. Komisija pateikė **pažangos įgyvendinant JT pagrindinius principus apžvalgą**

2017 m. **Pagrindinių teisių agentūros ataskaitoje** rekomenduota parengti plačiąjai visuomenei aiškiai surašytą visų teisių gynimo priemonių apžvalgą.

2019 m. Komisija apžvelgė **pažangą, padarytą įmonių socialinės atsakomybės, atsakingo verslo ir verslo bei žmogaus teisių srityse** (SWD (2019)143)

2019 m.

Pagrindinių teisių agentūra pateikė ataskaitą, kurioje visų pirma aptariami su verslu susiję žmogaus teisių pažeidimai, apie kuriuos pranešta ES, ir taikomos teisių gynimo priemonės

Paskutinis naujinimas: 28/07/2020

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.